

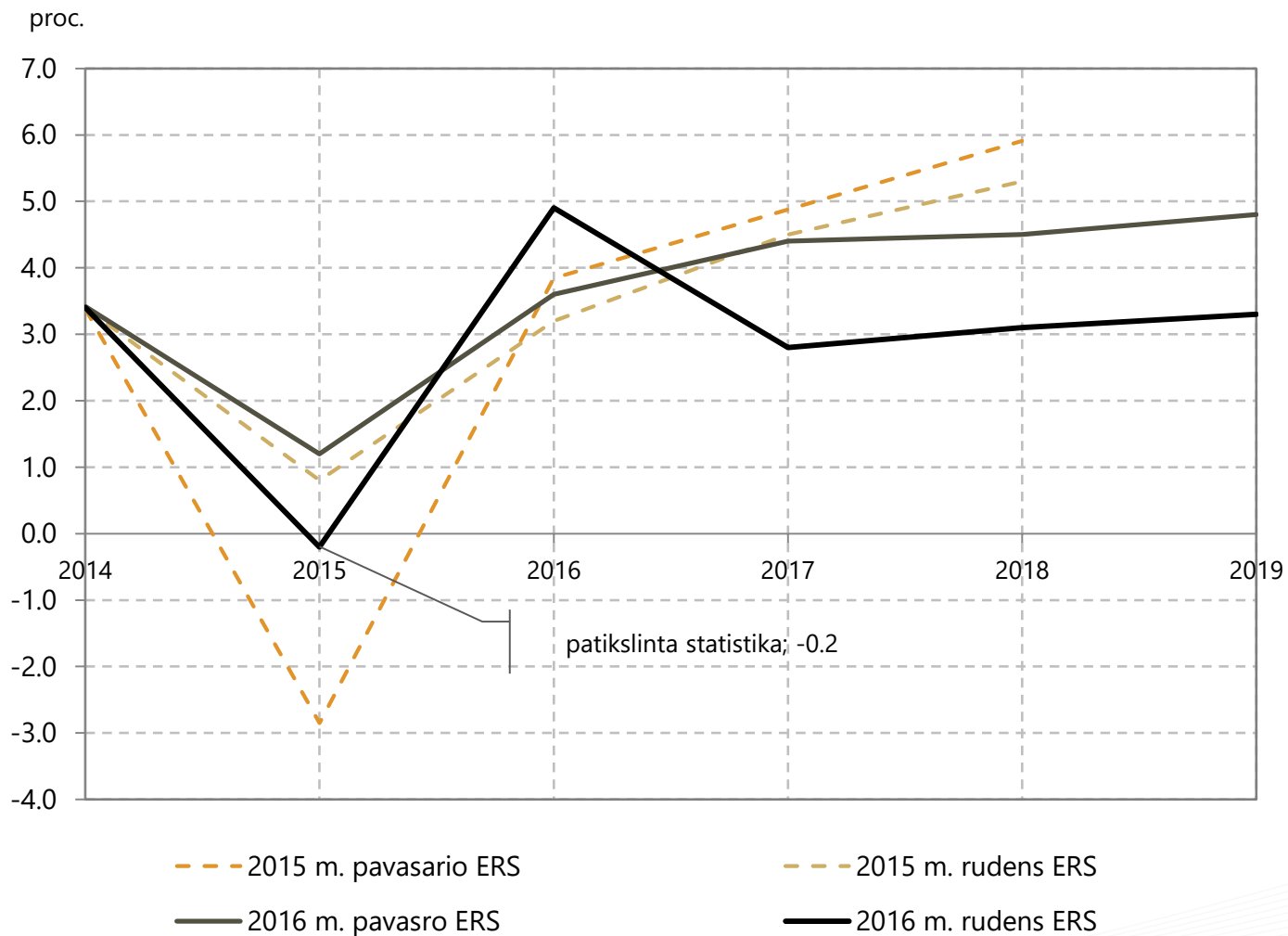
Ekonomistų „priešpiečiai“

Kaip užvesti eksporto variklį?

Ar teisingai vertiname cikliškai pakoreguotą valdžios
sektoriaus balanso rodiklį?

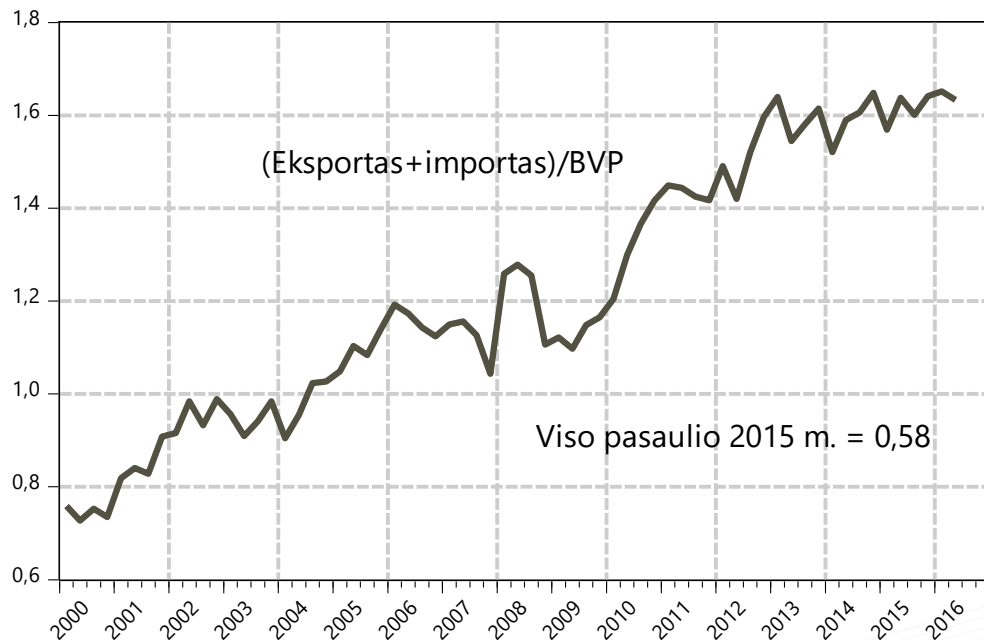
2016 m. rugsėjo 27 d.

Eksporto projekcijų paklaidos

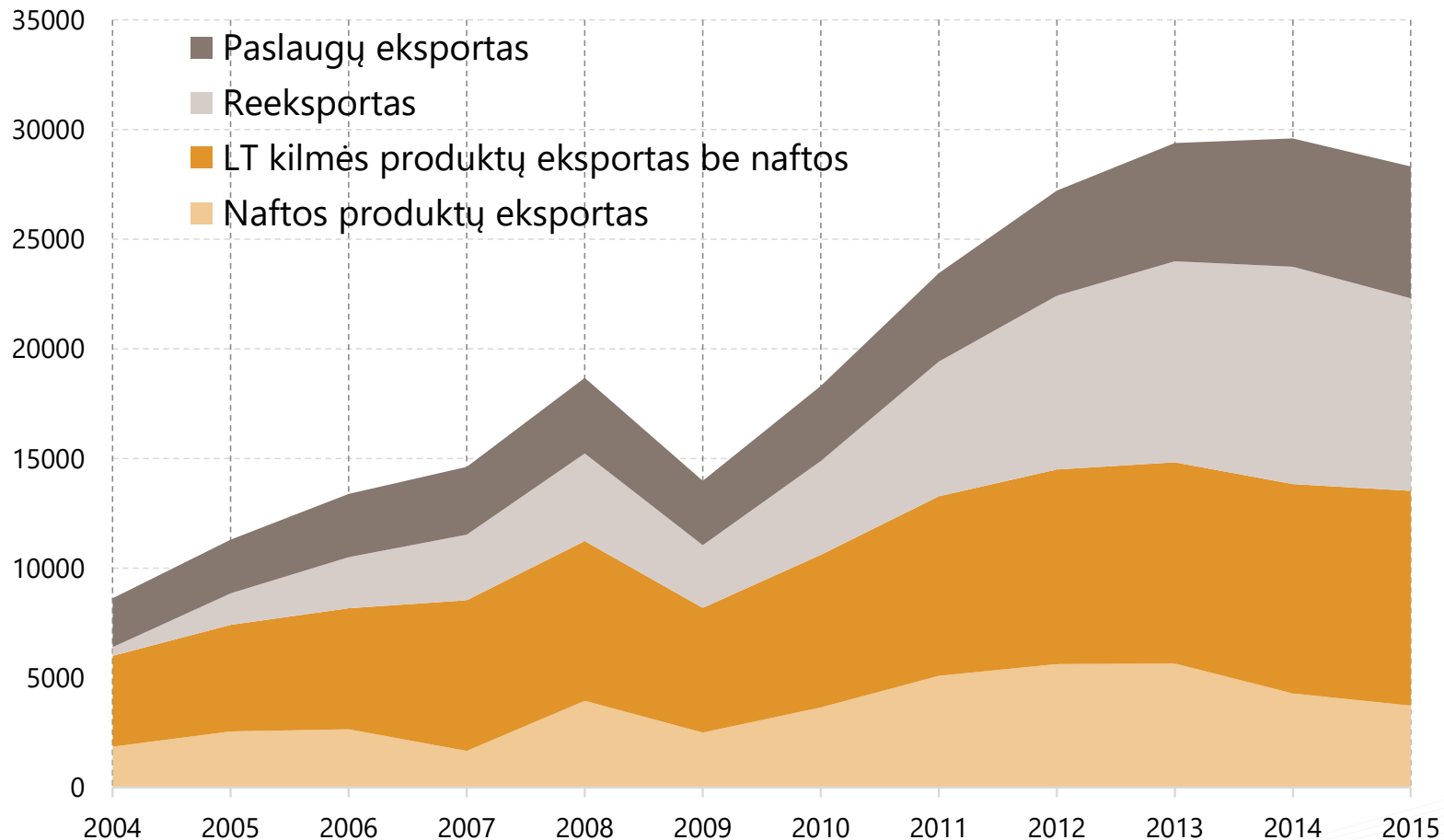
Eksporto raidos trikdžiai. Kodėl tai svarbu?

- Lietuvos ūkio raida $\equiv$ uždaros ekonomikos augimo modeliui?
  - 2017-2019 m. pagrindiniu ūkio plėtros varikliu skelbiamas privatusis vartojimas
  - ar tai tvaru ekonomikai kurios atvirumas beveik x3 pasaulio vidurkj?
  - išorės (paklausos) ar vidaus (pasiūlos) suvaržymai neleidžia eksporto varikliui užsivesti?

Kurią eksporto dalį modeliuoti?

mln. EUR

Prekybos partnerių svoriai 2004-2015 m.

20 partnerių	Prekių eksportas						Prekių importas					
	Iš viso	Be naftos		LT kilmės iš viso		LT kilmės iš viso be naftos		Iš viso	Be naftos			
RU Rusija	15,152	RU Rusija	19,184	DE Vokietija	11,251	DE Vokietija	15,383	RU Rusija	26,488	DE Vokietija	16,596	
LV Latvija	10,455	DE Vokietija	10,810	LV Latvija	8,862	SE Švedija	6,905	DE Vokietija	12,410	PL Lenkija	12,288	
DE Vokietija	8,799	LV Latvija	9,617	PL Lenkija	6,697	LV Latvija	6,865	PL Lenkija	9,415	LV Latvija	7,231	
PL Lenkija	6,751	BY Baltarusija	5,523	GB Jungtinė Karalystė	6,523	RU Rusija	6,499	LV Latvija	5,750	NL Nyderlandai	6,036	
EE Estija	5,871	PL Lenkija	5,337	NL Nyderlandai	6,357	GB Jungtinė Karalystė	6,450	NL Nyderlandai	4,459	IT Italija	4,978	
GB Jungtinė Karalystė	4,723	SE Švedija	4,635	EE Estija	5,831	PL Lenkija	6,056	IT Italija	3,688	RU Rusija	4,578	
NL Nyderlandai	4,574	GB Jungtinė Karalystė	4,375	FR Prancūzija	5,330	DK Danija	5,779	SE Švedija	3,305	SE Švedija	4,359	
BY Baltarusija	4,401	EE Estija	4,105	SE Švedija	5,176	FR Prancūzija	5,363	EE Estija	2,917	BE Belgija	3,863	
FR Prancūzija	3,994	DK Danija	4,021	US Jungtinės Valstijos	4,745	NO Norvegija	4,096	BE Belgija	2,855	FR Prancūzija	3,785	
SE Švedija	3,889	FR Prancūzija	3,684	RU Rusija	4,717	NL Nyderlandai	3,686	FR Prancūzija	2,823	EE Estija	3,653	
DK Danija	3,371	NO Norvegija	2,706	DK Danija	4,365	IT Italija	3,531	CN Kinija	2,426	CN Kinija	3,267	
US Jungtinės Valstijos	3,318	NL Nyderlandai	2,612	UA Ukraina	3,458	EE Estija	2,813	GB Jungtinė Karalystė	2,364	GB Jungtinė Karalystė	3,123	
UA Ukraina	3,010	IT Italija	2,435	NO Norvegija	2,906	BE Belgija	2,610	FI Suomija	2,342	FI Suomija	2,984	
NO Norvegija	2,150	KZ Kazachstanas	1,849	IT Italija	2,504	US Jungtinės Valstijos	2,296	DK Danija	2,225	DK Danija	2,934	
IT Italija	1,930	BE Belgija	1,821	BE Belgija	2,056	ES Ispanija	2,112	BY Baltarusija	2,221	CZ Čekijos Respublika	2,063	
BE Belgija	1,597	UA Ukraina	1,652	ES Ispanija	1,888	FI Suomija	2,034	CZ Čekijos Respublika	1,524	BY Baltarusija	1,991	
KZ Kazachstanas	1,484	US Jungtinės Valstijos	1,527	FI Suomija	1,538	BY Baltarusija	1,732	US Jungtinės Valstijos	1,442	ES Ispanija	1,871	
ES Ispanija	1,432	FI Suomija	1,508	CA Kanada	1,460	TR Turkija	1,615	ES Ispanija	1,387	US Jungtinės Valstijos	1,863	
FI Suomija	1,267	ES Ispanija	1,449	BY Baltarusija	1,308	UA Ukraina	1,167	UA Ukraina	1,088	UA Ukraina	1,410	
CA Kanada	1,036	TR Turkija	1,041	TR Turkija	1,128	CZ Čekijos Respublika	1,120	AT Austrija	0,954	AT Austrija	1,272	
Iš viso, kur	89,205	Iš viso, kur	89,890	Iš viso, kur	88,099	Iš viso, kur	88,113	Iš viso, kur	92,084	Iš viso, kur	90,147	
EU	65,752	EU	62,752	EU	86,925	EU	80,247	EU	63,441	EU	85,458	
NON-EU	34,248	NON-EU	37,248	NON-EU	13,075	NON-EU	19,753	NON-EU	36,559	NON-EU	14,542	

Jei Lietuva yra „pagaminta ES“ prekės ženklo dalis, labai stipri ES vidaus prekyba 2/3-4/5 , ar tuomet ekonomikos modelis yra uždaras?

Mažos atviros ekonomikos hipotezė

Klaidinanti tezė? Jei Lietuvos ekonomika maža ir atvira, tai eksporto raidą lems tik išorės veiksniai $\Rightarrow$ tinka eksporto **paklausos** modelis:

$$\frac{p_t^x X_t^R}{p_t^W M_t^W} = g(M_t^W) \cdot b_L^{\sigma_s} \left(\frac{p_t^X}{p_t^W} \right)^{1-\sigma_s} \text{ arba logaritmais: } x_t^d = \alpha_1 - \sigma_s(p_t^x - p_t^w) + \alpha_3 m_t^w$$

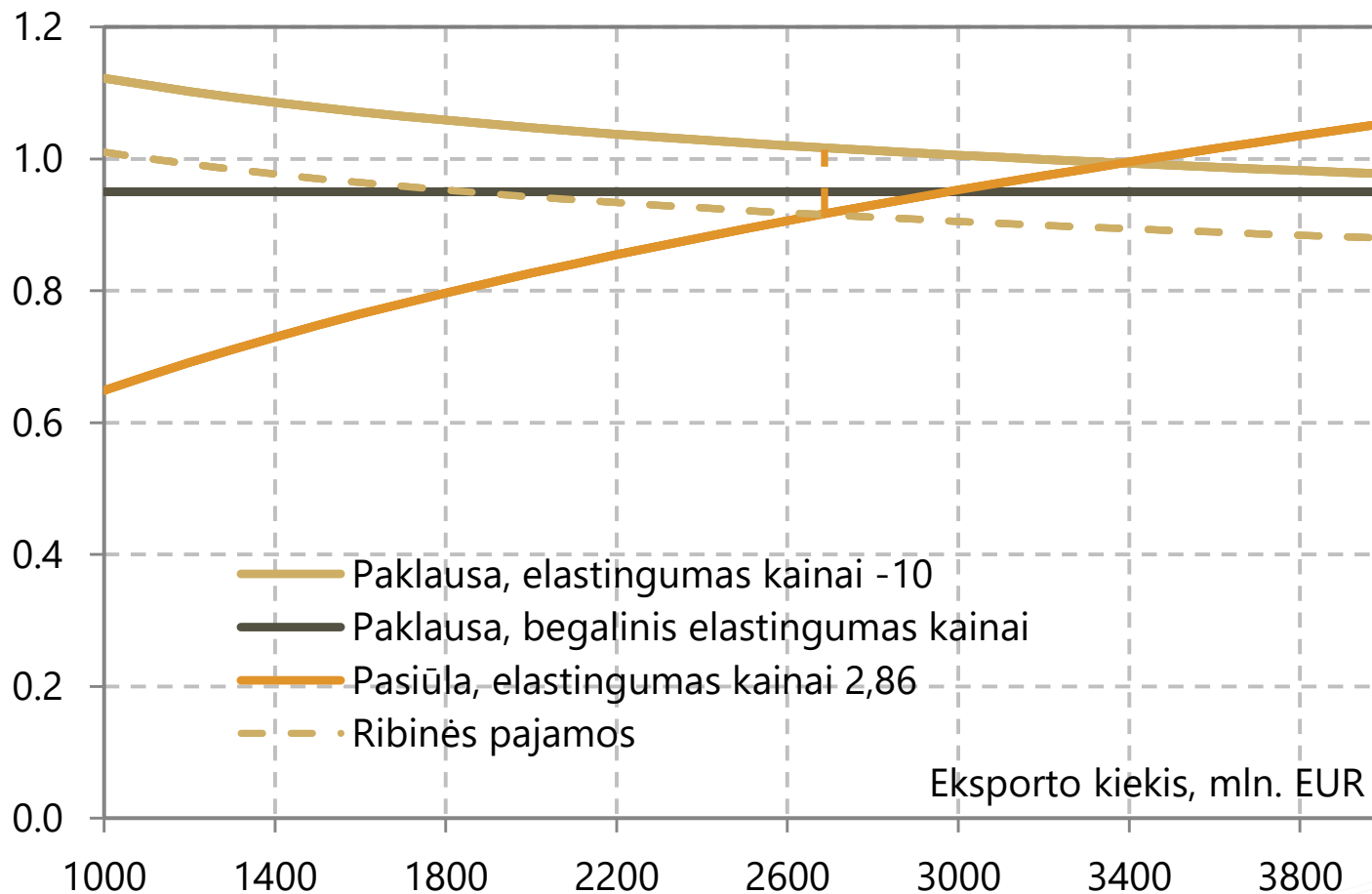
$\Rightarrow$ „pagaminta Lietuvoje“ atpažįstamas prekės ženklas, veikia monopolinės konkurencijos sąlygomis, konkuruoja kainomis, pasiūla?

MAE lemia, kad eksportuotojai yra kainų gavėjai $p_t^x = p_t^w$ vidutinėje perspektyvoje $\Leftrightarrow$ eksporto apimtis neveikia kainų (įsivaizduojama paklausa begalinė), tuomet eksporto apimtį riboja **pasiūlos** veiksniai:

$$x_t^s = \beta_1 + \beta_2(p_t^x - p_t^y) + \beta_3(p_t^x - mc_t^x) + \beta_4 y_t^*$$

Eksporto paklausa ir pasiūla *ceteris paribus*

Eksporto kaina

Eksporto modeliavimo pamokos

1. Lietuvos ekonomika yra **atvira ir palyginti maža**
2. Eksportuotojai **nėra kainų gavėjai**, „pagaminta Lietuvoje“ paklausi, tačiau įmonėms mažiau rūpi konkurencija kainomis, nes ...
3. Įsivaizduojama ir esama paklausa daug didesnė nei pasiūla, todėl **sistema nėra pusiausvyra**
4. Vidutines raidos perspektyvas riboja techninės galimybės gaminti
5. ... todėl užvesti eksporto variklį tapatu išspręsti atvirojo sektoriaus potencialaus BVP **vidines** problemas

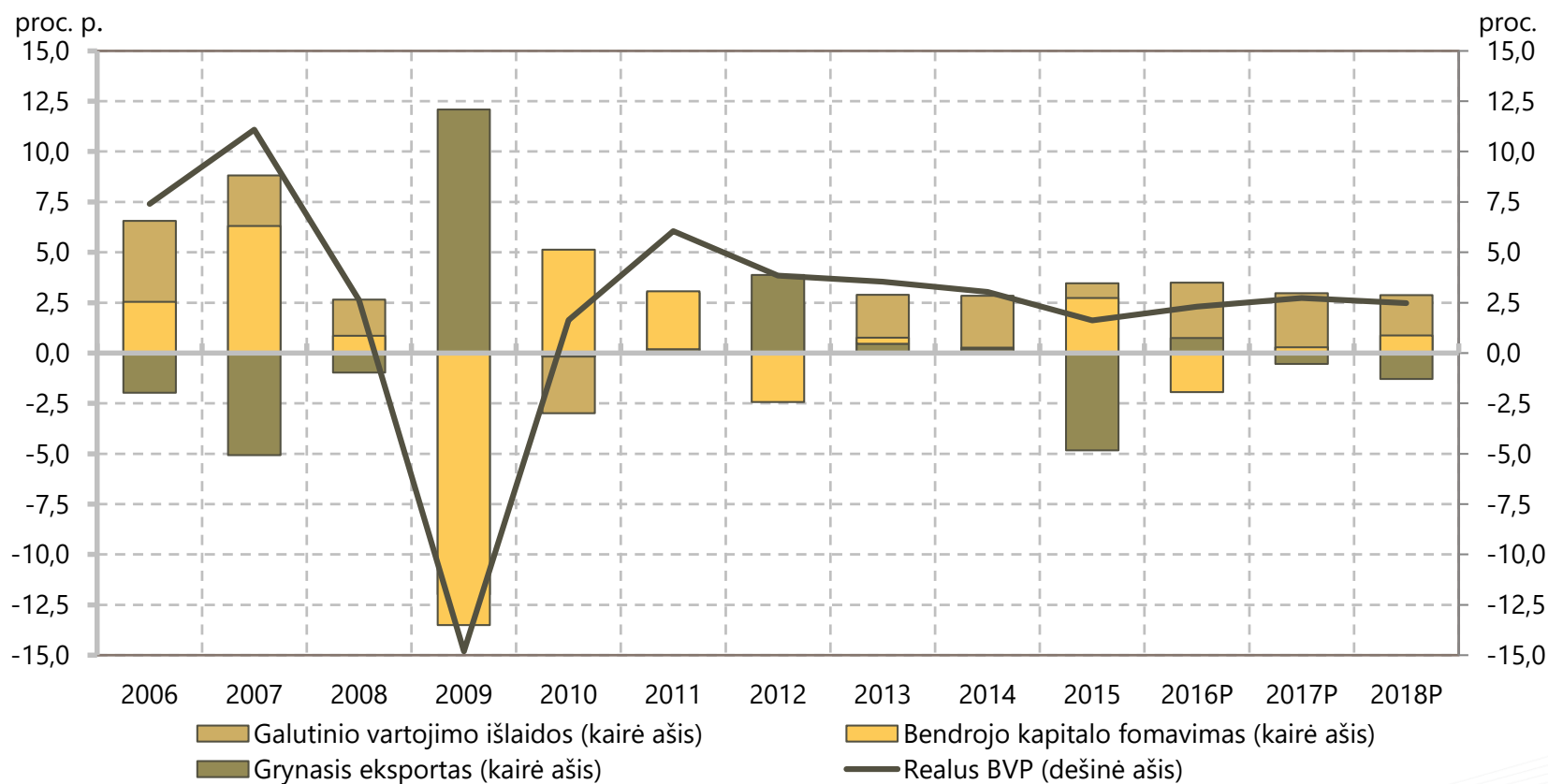

Cikliškai pakoreguotas VS balansas

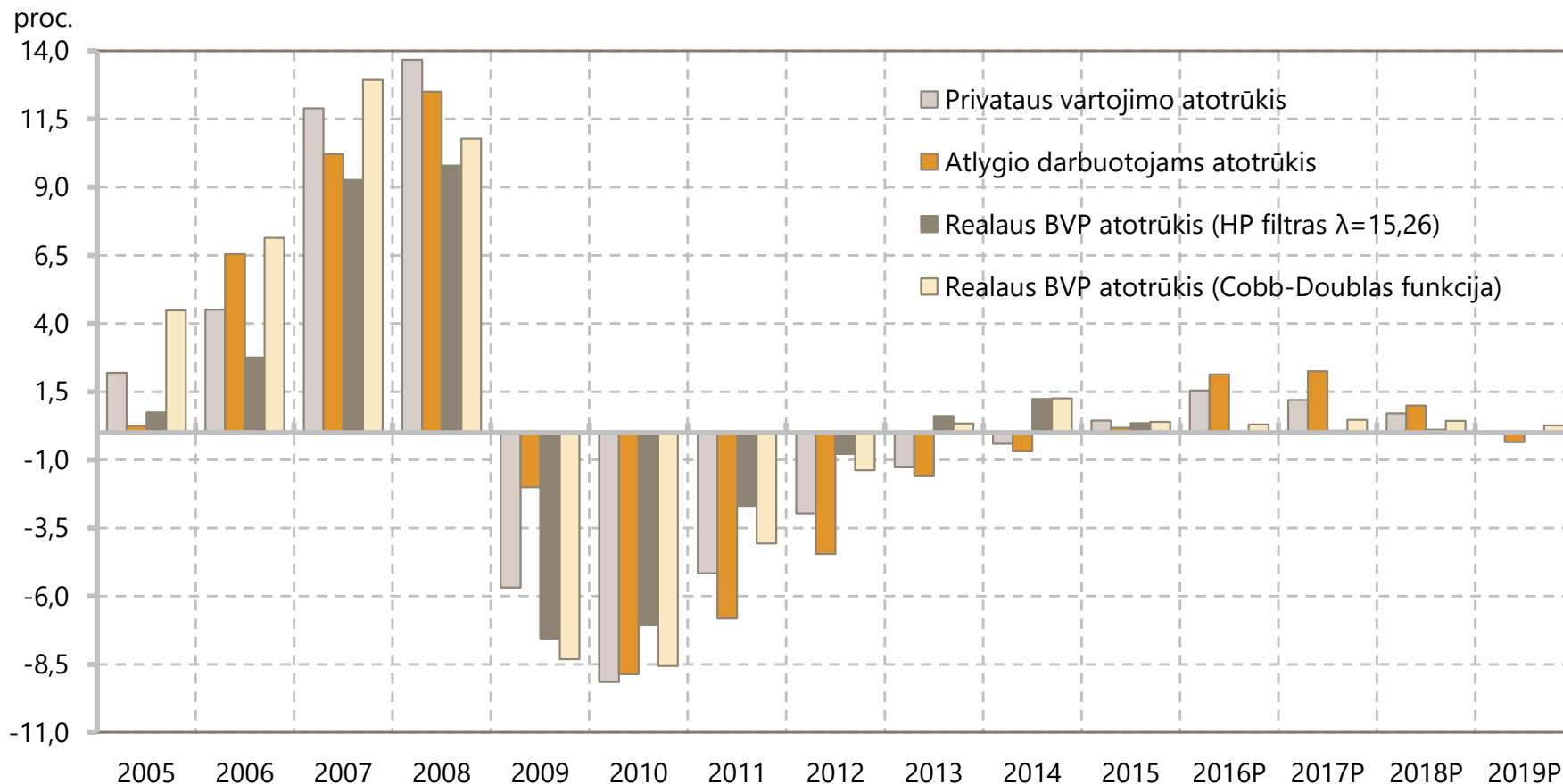
Vertinant cikliškai pakoreguotą valdžios sektoriaus balansą pagal Europos Komisijos ir Finansų ministerijos taikomą metodą, neįvertinami BVP struktūros poslinkiai.

$$CAB = NB - \varepsilon \times Y\_GAP$$

Ekonomikos augimo veiksniai

Mokesčių bazių ir realaus BVP atotrūkius

Detalizuotas cikliškai pakoreguoto VS deficito vertinimas

Didesnė gyventojų pajamų, socialinių įmokų, pridėtinės vertės mokesčio ir akcizų dalis 2016 ir 2017 metais yra ciklinė, todėl cikliškai pakoreguotas deficitas gali būti didesnis.

Į tai būtina atsižvelgti rengiant ir tvirtinant 2017 m. biudžeto projektą.

Klausimai diskusijai

- Kaip modeliuojate eksporto raidą?
- Kokie yra esminiai eksporto raidos veiksniai?
- Kaip vertinate cikliškai pakoreguotą balanso rodiklį?
- Ar būtina atsižvelgti į BVP augimą generuojančius veiksnius?

Rašykite mums

ifi@ifi.lt